

درآمد شستا ۲۷۷ همت شد

رشد ۲۱ درصدی درآمد شرکت‌های زیرمجموعه و افزایش سود خالص به ۳۲.۵ همت نشان‌دهنده تحرک مالی مجموعه است

محبوبه نقره‌خامه روزنامه نگار

یادداشت
O P I N I O N

اسماعیل محمدجانی
مدیر اداره تأمین مالی و زنجیره تولید بانک مرکزی

افزایش ۵برابری تأمین مالی بنگاه‌ها

در هفت ماهه نخست سال جاری، بنگاه‌های اقتصادی حدود ۱۷ همت از طریق اوراق گام تأمین مالی شدند که نسبت به مدت مشابه سال گذشته بیش از پنج برابر افزایش یافته است. این روند در چارچوب ماده ۸ قانون حداکثر استفاده از توان تولید داخلی صورت گرفته؛ قانونی که امکان واگذاری مطالبات پیمانکاران از کارفرمایان به نهادهای تأمین مالی را پیش‌بینی می‌کند. هیأت وزیران این نامه اجرایی این قانون را ابلاغ کرده و بانک مرکزی نیز دستورالعمل تأمین مالی از طریق فکتورینگ را به شبکه بانکی ابلاغ کرده است. بانک مرکزی اقدامات زیرساختی مانند تهیه فرم‌های قرارداد سه‌جانبه و الزامات سامانه‌ای از جمله سامانه مهتاب را فراهم کرده و اولین فقره تأمین مالی از طریق فکتورینگ توسط بانک ملت انجام شد که مبلغ واگذاری قرارداد آن حدود ۲۳۰۰ میلیارد ریال بود. انتظار می‌رود سایر بانک‌ها و بنگاه‌ها نیز به تدریج از ظرفیت فکتورینگ بهره‌مند شوند.

در طراحی دستورالعمل فکتورینگ، بانک مرکزی اولویت را به طرح‌هایی با پیشرفت فیزیکی بالای ۷۰ درصد داده است. این اقدام با هدف تسریع بهره‌برداری از پروژه‌ها و ایجاد سریع منافع اقتصادی برای کشور صورت گرفته است. علاوه بر این، پروژه‌ها باید توجیه فنی، مالی، اقتصادی و زیست‌محیطی داشته باشند تا بتوانند از فکتورینگ بهره‌مند شوند. این رویکرد نشان‌دهنده توجه بانک مرکزی به کارایی و اثرگذاری منابع مالی در پروژه‌های نیمه‌تمام و ضرورت سرعت‌بخشی به جریان سرمایه در اقتصاد است.

سه‌میه فکتورینگ سال ۱۴۰۴ از سوی بانک مرکزی مجموعاً ۵۰ همت تعیین شده و به شبکه بانکی بر اساس اندازه ترازنامه و شاخص‌های سلامت بانک‌ها ابلاغ شده است. پروژه‌های دولتی باید از طریق سامانه سازمان برنامه و بودجه به بانک‌های عامل معرفی شوند. این نامه اجرایی هیأت وزیران امکان تأمین مالی از طریق نهادهای مالی مختلف مانند بازار سرمایه، صندوق توسعه ملی و بازار بیمه را نیز پیش‌بینی کرده، اما تاکنون بانک مرکزی پیشرو بوده و سایر نهادها هنوز گام‌های جدی برنداشته‌اند. انتظار می‌رود با ورود سایر نهادها، روش‌های تأمین مالی فکتورینگ متنوع‌تر شده و فرصت‌های بیشتری برای بنگاه‌های اقتصادی فراهم شود. بانک مرکزی از سال ۱۳۹۹ طراحی ابزارهای تأمین مالی زنجیره تولید را در دستور کار قرار داده و در ماده ۴ قانون بانک مرکزی و ماده ۱۰ قانون برنامه هفتم توسعه، طراحی و متنوع‌سازی این ابزارها تکلیف شده است. اوراق گام به‌عنوان نخستین ابزار با قابلیت انتقال اعتبار در زنجیره طراحی و عملیاتی شد و با رفع مشکلات اولیه در اواخر سال ۱۴۰۳ و اوایل پیداکرده است. در حال حاضر ۱۷ بانک به‌طور کامل فعال‌اند و عملیات صدور، انتقال و سایر کارکردهای اوراق گام را انجام می‌دهند. گام بعدی، وب‌سرویس شدن این ابزار است که انتظار می‌رود استفاده شبکه بانکی و فعالان اقتصادی از آن را تسهیل و امکان خدمات‌دهی سامانه‌ای را فراهم کند تا اوراق گام به یک ابزار موثر و فراگیر در تأمین مالی زنجیره تولید تبدیل شود.

مجمع عمومی عادی سالیانه شرکت سرمایه‌گذاری تأمین اجتماعی (شستا) همزمان با چهل‌مین سال فعالیت آن، روز چهارشنبه ۳۰ مهرماه ۱۴۰۴، با حضور ۸۹.۱۴ درصد سهامداران برگزار شد و علاوه بر تشریح فعالیت‌های صورت گرفته در یک سال گذشته، اولویت‌های شرکت برای سال آتی نیز مورد واکاوی قرار گرفت. در این مجمع، محمدرضا سعیدی، مدیرعامل شستا، به قرائت گزارش عملکرد هیأت مدیره پرداخت و در قالب توضیحاتی که حدود ۴۰ دقیقه به طول انجامید، بسیاری رخ داده‌های این مجموعه اقتصادی را مورد بررسی قرار داد؛ از نقش شستا در زمان جنگ گرفته تا ماجرایی واگذاری بنگاه‌های اقتصادی. او در خلال صحبت‌های خود توسعه صادرات را از استراتژی‌های اصلی این هلدینگ برشمرد و بر لزوم بهبود و اصلاح تصوراتی که از شستا در جامعه شکل گرفته، تأکید کرد. در واقع صحبت‌های سعیدی را می‌توان بازتابی از آنچه در این مجموعه رخ داده دانست؛ لذا در این گزارش به روایت اظهارات مدیرعامل شرکت سرمایه‌گذاری تأمین اجتماعی (شستا) در مجمع عمومی شستا پرداختیم.

سهم شستا از بازار سرمایه

مدیرعامل شستا صحبت‌های خود را با اشاره به دارایی‌ها و سرمایه این مجموعه آغاز کرد و آخرین سرمایه ثبتی شستا را ۱۶۳ همت و دارایی آن را با ارزش حدود ۲۴۰ همت اعلام کرد و یادآور شد: «این مجموعه حدود دو تا سه درصد در تولید ناخالص ملی (GDP) نقش داشته و حدود هشت درصد بازار سرمایه کشور را در دست دارد. او در عین حال از فعالیت ۴۸ هزار نیرو در ۱۷۶ شرکت زیرمجموعه شستا خبر داد.

سعیدی با بیان اینکه شستا با ۱۰ هلدینگ، حضوری پررنگ در ۲۱ صنعت کشور دارد، متذکر شد: «بر اساس تعریف اتحادیه اروپا از SME (شرکت‌های متوسط و کوچک)، ۸۷ درصد شرکت‌های شستا SME و حدود ۱۳ درصد شرکت‌های بزرگ محسوب می‌شوند که بیش از ۵۰ درصد دارایی‌های شستا مربوط به بخش دوم می‌شود.»

او ۴۲ درصد سید سرمایه‌گذاری شستا یا ارزش بازار این مجموعه را به هلدینگ تاپیکو مربوط دانست و متذکر شد: «پس از آن سرمایه‌گذاری صبا تأمین (۱۴ درصد)، کشتیرانی (۹ درصد)، سیمان تأمین

(۸ درصد)، صدر تأمین (۸ درصد)، دارویی تأمین (۳ درصد)، خدمات ارتباطی رایتل (۶ درصد)، مدیریت توسعه انرژی تأمین (۵ درصد)، کشت و دام و صنایع اسبق تأمین (۳ درصد) و سایر شرکت‌های یک درصد این سرمایه را به خود اختصاص داده‌اند.» سعیدی ادامه داد: «البته ممکن است در بخش‌هایی مانند صنعت دارو این سهم سه درصد باشد اما این مجموعه نقشی جدی در صنعت دارویی و نظام سلامت کشور دارد.»

مدیرعامل شستا با بیان اینکه شستا در ۱۷۸ شرکت خود حدود ۱۱۴.۵ همت پروژه در دست اجرا دارد، بیشترین آنها را به تاپیکو مربوط دانست.

درآمد شستا در سالی که گذشت

سعیدی در این مجمع گفت: «درآمد جمعی شرکت‌های زیرمجموعه شستا در سال مالی گذشته حدود ۲۷۷ همت بوده که این رقم برای شرکت اصلی حدود ۳۵.۶ همت می‌شود که در قیاس با سال قبل رشدی ۲۱ درصدی داشته است. سود خالص شرکت‌ها بالغ بر ۶۸ همت بوده که سهم شستا از آن ۳۲.۵ همت است که این نشان از رشد ۲۲ درصدی دارد.» او یادآور شد: «درآمد مالی شستا در سال ۱۴۰۲ بالغ بر ۲۰۵ همت بوده که این رقم در سال ۱۴۰۳ با رشد ۲۵ درصدی مواجه شده و سود خالص شرکت نیز با رشدی ۱۵ درصدی به ۶۸ همت رسیده است.»

پر درآمد‌های شستا

مدیرعامل شرکت سرمایه‌گذاری تأمین درباره محصولات پرفروش هلدینگ‌های زیرمجموعه خاطرنشان کرد: «فروش محصولات دارویی معادل ۳۰ درصد، محصولات پتروشیمی ۱۶ درصد، سیمان، کلینگر، بتن و قطعات فولادی ۱۳ درصد، روغن صنعتی و موتوری ۹ درصد، تایر، مواد و لوازم جانبی ۹ درصد، مس و فرآورده‌های مسی ۸ درصد، قیر ۸ درصد و سایر محصولات ۷ درصد از فروش این مجموعه را به خود اختصاص داده است.» سعیدی همچنین به حضور شستا در بازارهای جهانی و بحث تجارت بین‌الملل پرداخت و با بیان اینکه این مجموعه حضور خوبی در بازارهای دنیا دارد، یادآور شد: «درآمد ارزی شستا در سال ۱۴۰۳ بالغ بر ۲.۶ میلیارد دلار بوده که از این میان میزان صادرات این مجموعه ۱.۲ میلیارد دلار و میزان واردات ۱.۴ میلیارد دلار بوده است.»

کارکرد شستا در جنگ ۱۲ روزه

به استان‌های شمالی سفر کردند، شبکه توزیع شستا به سمت این مناطق هدایت شد. «مدیرعامل شستا همچنین خاطرنشان کرد: «مجموعه کشتیرانی در روزهایی که پروازها با مشکل مواجه شد، حدود ۱۰ هزار و ۵۰۰ مسافر را جابه‌جا کرد و توزیع آرد و بسیاری خدمات دیگر نیز انجام شد. شستا در این ۱۲ روز عملکرد درخشانی داشت.»

محمدرضا سعیدی، مدیرعامل شستا، در مجمع عمومی شرکت با اشاره به عملکرد این هلدینگ در زمان تعرض به کشور، گفت که حضورش در مجموعه از سال ۱۳۸۵ باعث شد اهمیت شستا در افزایش مقاومت و پایداری کشور برایش آشکار شود. او افزود: «در طول جنگ ۱۲ روزه، ۸۳ محصول مورد نیاز مردم در سه شیفت و بدون وقفه تولید شد؛ حتی زمانی که بخش زیادی از مردم

بازارهای صادراتی شستا

او کشورهای هدف صادراتی شستا را ۶۰ کشور دانست و متذکر شد: «این مجموعه ۳۱۸ محصول صادراتی دارد که درآمد ارزی آن در قیاس با درآمد ارزی کشور ۱۲.۲ ارقام این حوزه را در بر می‌گیرد.» مدیرعامل شستا ۵۳ درصد درآمد‌های ارزی این مجموعه را مرتبط با کشتیرانی و خدمات ارائه شده در حوزه حمل‌ونقل دریایی دانست و گفت: «۳۰ درصد درآمد‌های صادراتی شستا به محصولات پتروشیمی و فرآورده‌های نفتی، ۱۰ درصد به محصولات فولادی و مس، ۶ درصد مصالح ساختمانی مربوط است.» او رده‌های بعدی درآمد‌های ارزی شستا را با ارقامی به مراتب پایین‌تر متعلق به صنایع دارویی، دامی و خدمات ارتباطی دانست.

سعیدی در بخش دیگری از صحبت‌های خود به کشورهایی که شستا در آنها بازار دارد پرداخت و به ترتیب از چین، امارات، عمان، عراق، غنا، هند و افغانستان به عنوان عمده‌ترین مقاصد صادراتی شستا در سال ۱۴۰۳ نام برد.

او در معرفی شرکت‌هایی که با ۲۰ درصد سهم از دارایی ۷۰ درصد درآمد مجموعه شستا را به خود اختصاص می‌دهند، به ترتیب از شرکت ملی نفتکش (۹ درصد)، ستاره خلیج فارس (۷ درصد)، کشتیرانی (۷ درصد)، پتروشیمی خلیج فارس (۷ درصد)، پتروشیمی نوری (۷ درصد)، شرکت ملی مس (۴ درصد)، صنایع مس شهید باهنر (۳ درصد)، پتروشیمی جم (۳ درصد) یاد کرد و پتروشیمی خارک، پتروشیمی فن‌آوران، پتروشیمی مارون، نفت ایرانول، فولاد مبارکه اصفهان، بارز کرمان، پتروشیمی خراسان، سیمان ایک، سیمان صوفیان، سیمان ارومیه، رایتل را به عنوان شرکت‌های دو درصدی و فولاد اکسین خوزستان، توسعه معادن و فلزات، تولید نیروگاه برق خلیج فارس، سیمان ساوه، سیمان خوزستان و املاح معدنی را شرکت‌هایی با سهم یک درصدی برشمرد.

شرکت‌های سودآور و زیان‌ده

سعیدی در ادامه این مطلب یادآور شد: «از میان مجموع شرکت‌های شستا ۱۳۲ شرکت ۷۶ همت سود تجمعی این مجموعه را تولید می‌کنند و ۱۹ شرکت نیز در وضعیت زیان‌دهی ۲.۳ همتی قرار دارند که ۱.۲ همت این زیان به پتروشیمی آبادان

مربوط است.»

او همچنین از ایجاد کارگروهی برای بررسی شرکت‌های زیان‌ده شستا خبر داد و افزود: «بخش قابل توجهی از شستا در حال سوددهی است و تنها تعداد اندکی از شرکت‌ها زیان‌ده هستند اما به طور معمول این روند در رسانه‌ها معکوس جلوه داده می‌شود و این ظلمی است که به مجموعه شستا می‌شود. متأسفانه گاه چنین دیدگاهی در ذهن برخی مسئولان نیز جای می‌گیرد که این رویکرد یکی از چالش‌های دیگر ما محسوب می‌شود.»

سعیدی در بخش دیگری از این مجمع نیز عمده دستاوردهای شستا در سال گذشته را مورد مرور قرار داد و بهره‌برداری از کارخانه‌های طلای صدر تفتان و عرضه شمش طلا برای اولین بار، ثبت رکورد حمل‌ونقل کانتینری، بهره‌برداری از پروژه کاغذسنگی ایلام، برنده شدن در مزایده باند‌های فرکانسی نسل پنج (5G) توسط رایتل و خروج رایتل از زیان‌دهی برای اولین بار، صادرات محصولات دانش بنیان جنین ۷۲ گاو هلشتاین، رشد ۱۴ درصدی تولید شیرخام، کسب موفقیت بالا در پرونده‌های حقوقی، تولید ۴۹ محصول دارویی جدید، اجرای پروژه‌های تولید برق تجدیدپذیر و نیروگاهی، ارتقارته اعتبارپذیری در صبا

تأمین را از جمله این موارد برشمرد. او همچنین یادآور شد: «یک درصد سود شرکت‌های تحت کنترل، صرف مسئولیت‌های اجتماعی شده و در سال ۱۴۰۳ بالغ بر ۳۵۰ میلیارد تومان در این حوزه صرف شده و برای سال جاری چشم‌انداز ۴۸۰ میلیارد تومانی برای مسئولیت‌های اجتماعی مصوب شده که در این میان ما ۶۰ درصد تمرکز خود را برای توسعه مهارت‌آموزی در کشور و مهارت‌های فنی و حرفه‌ای گذاشته‌ایم و در این حوزه با تأکید ریاست جمهوری و وزیر کار قراردادهایی نیز به امضا رسیده است. ۴۰ درصد بودجه مصوب مسئولیت اجتماعی نیز منطبق با مأموریت‌های شستا در هر هلدینگ تخصصی صرف خواهد شد.»

استراتژی‌های شش گانه

او همچنین به استراتژی‌هایی که در اتاق‌های فکر برای این مجموعه طراحی شده اشاره کرد و از افزایش بازدهی، کاهش ریسک، افزایش شفافیت و انضباط مالی، افزایش حضور در بازارهای بین‌المللی، افزایش سهم کسب‌وکارهای نوآورانه با ارزش افزوده بالا و بهبود تصویر سازمانی شستا نزد ذینفعان به عنوان ۶ هدف استراتژیک این هلدینگ یاد کرد.

سعیدی در بخش دیگری از این نشست به موضوع واگذاری بنگاه‌های اقتصادی اشاره کرد و گفت: «ما شستا‌های دنیا و شرکت‌های بیمه اجتماعی و صندوق‌های بازنشستگی دنیا را بررسی کردیم و ترکیب سهامداری آنها را زیر ذره بین قرار دادیم و متوجه شدیم تنها تصویر متفاوت ما هستیم که ۱۷۶ شرکت در حوزه‌های مختلف از زیرمجموعه داریم. حال از ما خواسته شده شرکت‌هایی که طی ۴۰ تا ۵۰ سال خریداری و منتقل شده‌اند از ظرف دو سال واگذار کنیم؛ آن هم در شرایطی که عمق بازار سرمایه کنش این کار را ندارد.» او گفت: «البته اما باید به این سمت حرکت کنیم و این راهبرد ما است و در اتاق‌های فکر تأکید بر آن است که از مالکیت کنترلی به سمت واگذاری سهام و اصلاح ساختار گام برداریم. اما در جستجوی دارایی با نقدشوندگی بالا، ریسک کم در افق زمانی بلندمدت هستیم و قانون نیز بر ما حکم می‌کند چگونه واگذاری انجام شود. ما در مجلس نیز تأکید کرده‌ایم این کار به سادگی میسر نخواهد شد اما در نهایت شکی نیست که باید از مالکیت کنترلی به سمت سهامداری برویم.»

سعیدی در پایان به راهکارهای در نظر گرفته شده برای واگذاری‌ها اشاره و خاطرنشان کرد: «ما برای واگذاری دو راهکار داریم که با فقط به هر شکل شده و به طور تکلیفی شرکت‌ها را واگذار کنیم که من نام آن را بی‌صاحب‌سازی گذاشته‌ام یا باید به سمت واگذاری متعهدانه گام برداریم. برای این مهاجرت ما هشت راهکار را در دستور کار قرار داده‌ایم تا از ۲۱ صنعت به ۵ صنعت، از شرکت‌های غیربورسی به مجموعه‌های بورسی، از کوچک مقیاس به کارخانه‌های بزرگ، از تکنولوژی پایین به مجموعه‌های های‌تک، از محلی به جهانشمول و از زنجیره‌های ازمه گسیخته به سمت مجموعه‌های یکپارچه حرکت کنیم. البته بعد از جنگ کمی فضای اقتصادی کشور متفاوت شده، اما ما همچنان به دنبال این کار هستیم و در گام اول ۷۷ شرکت در دستور کار قرار گرفته که روند ارزشگذاری ۲۰ شرکت آنها در دست اجرا است.»